

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ**APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor****C. G. DISSESCU****V. ATHANASOVICI, PAUL NEGOULESCU, DEM. NEGOULESCU, ALEX. CERBAN, C. MEITANI,
N. POLIZIU-MICȘUNEȘTI, C. HAĞI-THEODORAKY****SILIU RĂDULESCU**
SECR. REDACTOR**REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA**
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3**B. P. RĂDULESCU**
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Ioan N. Stambulescu. — *Probleme de ordin constituțional.*
Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, secția II.* — Contestație la executare. — Act autentic. — Investire cu titlu executor. — Competință. (Ion Gabor cu Moștenitorii defunctului D. Popescu).
Tribunalul Ilfov, secția II civ. cor. — Obligațiuni sinalagmatice. — Condiție suspensivă. — Neindeplinire. — Rezoluție. (Teodor A. B. Hagiescu cu Soc. „România Nouă” și Banca Generală a Țării Românești).

PROBLEME DE ORDIN CONSTITUȚIONAL

Din nou Curtea de Casație a avut ocazia să se ocupe în secții-uite de o chestiune de neconstituționalitate a unei legi, și anume a dispoziției din articolul 36 al legii din 12 Iunie 1923, privitoare la lichidarea bunurilor inamicilor, prin care articol se acordă dreptul de recurs, care nu exista sub imperiul legii și a decretelor anterioare ce reglementau această materie; drept de recurs pe care legiuitorul l-a acordat și acelor care sub imperiul legii vechi, uzând de această cale, li s'a respins, cum forțat trebuia să se întâmple, această cale de atac fiind inadmisibilă după legea în vigoare.

Motivele, pentru care se susținea că acest text de lege e neconstituțional, erau de un îndoit ordin de idei. În prim loc se zicea: că citatul articol nu poate fi considerat ca adevărata expresie a legiuitorului, sau în orice caz ca o inadvertență, întru cât articolul 2 aliniatul *b* din aceeași lege, care pune principiul fundamental al legii, principiu ce concordă cu unul din principiile ce alcătuiesc bazele societății, adică acela al respectului lucrului judecat, prevedea că se exceptează dela lichidare acele bunuri ale inamicilor în privința cărora intervenise hotărâri judecătorești definitive, în care procese statul fusese chemat ca parte.

Că acest articol 2 a fost primit după o discuție foarte vie, cu care ocazie se încercase fără succes, să se admită lichidarea oricărei averi a supușilor

inamici, chiar scoase de sub secestru; iar articolul 36 apare pe cale de amendament, fără discuție, deși contrazicea complect principiul pus în articolul 2.

Pusă astfel chestiunea se putea ușor răspunde: că articolul 36 nu contrazice în nimic dispoziția articolului 2 din aliniatul *b*, căci articolul 36 nu decide să fie lichidate chiar și averile asupra cărora interveniseră hotărâri judecătorești definitive; dar decizia cu totul altceva, anume că acele hotărâri, care sub imperiul legii vechi, nu erau susceptibile de recurs, pot fi atacate pe această cale.

Din această apropiere a articolului 2 aliniatul *b* și a articolului 36, reese că fiecare din aceste două articole, au sfera lor de aplicație deosebită, și nu se poate serios susține că se contrazice.

În al doilea loc, se putea răspunde că nici nu era de competența secțiilor-uite ale casației, să se ocupe de o asemenea chestie; căci ele nu erau sesizate și nici nu puteau fi sesizate decât de un caz de neconstituționalitate a legii, iar obiecțiunea ce se ridica se reducea în a se ști, ce interpretare trebuie dată articolului 36, adică dacă e exact că el provine dintr'o inadvertență a legiuitorului, sau că el nu poate subsista, contrazicând în mod absolut un principiu pus în articolul 2 din aceeași lege; chestie care ca orice altă chestie de interpretare a unei legi, se rezolvă de oricare din secțiile casației, după cum se rezolvă de oricare judecător începând cu judecătorul de ocol.

În altă ordine de idei se susținea: că acest articol 36 e neconstituțional, pentru motivul că el calcă principiul autorității lucrului judecat, că el produce efecte în trecut, deci calcă și principiul neretroactivității legilor; principii ce formează una din bazele fundamentale ale societății violând dreptul de proprietate, garantat de articolul 17 noua și 19 vechia constituție.

Să examinăm mai întâi principiul neretroactivității legilor.

Este o chestiune de școală, la noi ca și în Franța

și în Belgia, că principiul neretroactivității legilor, nu este un principiu constituțional.

Că așa cum este el formulat de legiuitor, el constituie numai pentru judecători o regulă de drept, în sensul că-i oprește a aplica o lege nouă, faptelor, actelor și convențiilor anterioare; legiuitorul e însă liber, ori de câte ori crede că un mare interes social cere neapărat ca legea nouă să se aplice și în trecut, să o facă.

Este bine înțeles însă, că în țările cu o constituție rigidă, formală, ca a noastră, rămâne de examinat dacă o asemenea măsură, luată de legiuitor, nu violează vreo dispozițiune formală din constituție, care garantează expres anumite drepturi ale individului, ca dreptul de proprietate, etc., etc.

Aceste principii se găsesec expuse în orice autor de drept civil, în special Laurent în monumentală lui operă: „Dreptul Civil“, în volumul I la No. 141--250 expune perfect de luminat toate acestea.

Așa, în afară de legile ce în mod expres hotărâse că vor produce efecte și în trecut, toate legile interpretative au acest caracter d'a se aplica și asupra actelor și faptelor mai de mult intervenite.

Acum, dacă legiuitorul are sau nu motive legitime ca să adopte măsuri, care să reguleze și totul, este o altă chestie; și toți autorii de drept sunt de acord, în a consilia pe legiuitori, să uzeze cu cea mai mare moderațiune de dreptul ce-l au.

Motivele care cer ca legiuitorul să fie foarte circumspect în admiterea unor măsuri legale cu efect retroactiv, sunt, că societățile spre a putea prospera au nevoie de siguranță, de stabilitate; și nu e nici bine nici util, ca indivizii să fie continuu turburați în activitatea lor, ce nu se poate nestingherit exercita, cât timp actele, faptele și contractele lor, pot fi ușor puse în discuție de legi, care ar conține alte reguli și alte dispoziții, decât acelea pe care le-au avut în vedere la momentul intervenirii lor.

Mai mult chiar, cu ocazia discuției actualei constituții, s'a propus să se înscrie principiul că nici legiuitorul nu are dreptul a vota legi cu efect retroactiv; dar această propoziție n'a fost acceptată.

În Franța o asemenea dispoziție a existat în constituția din anul al III-lea, ca o reacțiune în contra abuzului de legi retroactive, votate de adunările ce o precedase. În principiu însă, nu e posibil să se oprească legiuitorul, de a lua măsuri care să se aplice și în trecut; căci este de esența puterii legiuitoare, d'a putea legifera cum crede mai bine, pentru că se prezintă cazuri absolut excepționale, în care motive de înalt ordin public și de mare interes social, cer, ca și trecutul să fie supus legii celei noi.

În Franța pe timpul războiului mondial, într'un interes de ordine publică, legiuitorul a adus de asemenea oarecare atingeri autorității lucrului judecat în materie de închirieri de locuințe, regulând, mai conform situațiunii excepționale, creată de terribilele evenimente, raporturile dintre proprietari și chiriași.

S'a mers chiar așa de departe, încât s'a votat o lege prin care se pedepsea un fapt nepedepsit până atunci, un fapt de sigur oribil pentru acele vremuri, înțelegerea cu inamicul; și s'a dat efect retroactiv acestei legi, contrar tuturor principiilor de drept penal, care nu permit să se aplice o pedeapsă unui fapt deja săvârșit, chiar dacă o lege nouă îi dă caracterul de delict.

După constituția noastră o asemenea dispoziție legală, cred că nu ar putea avea aplicația în trecut, căci ar călca o regulă categorică, cea înscrisă în articolul 14 din noua constituție, care prevede că nici o pedeapsă nu se poate aplica, nici înfînța, decât printr'o lege.

Dacă însă o lege este sau nu constituțională, este cu totul altă chestiune, decât dacă ea este sau nu retroactivă; căci din faptul că constituția nu garantează și nici poate garanta toate drepturile, rezultă că pentru ea o lege să poată fi declarată neconstituțională, se mai cere încă o condiție, anume ca aceea lege nu numai să calce un drept intrat în patrimoniul individual, ci un drept care este consacrat printr'un text formal din constituție, sau prin unul din acele principii înscrise acolo, nu ca un simplu desiderat, ci cu caracter obligator.

Să examinăm acum principiul autorității lucrului judecat. De sigur unul din principiile pe care se rezimă societățile moderne, este principiul respectului lucrului judecat, care se rezumă în regula că odată terminată judecata, totul e sfârșit, nu se mai poate în nici un chip reveni.

După ce, cu alte cuvinte, procesul a trecut prin cercetarea judecătorilor dela toate instanțele, pusă la îndemâna împrieinașilor, nu este permis a mai începe judecata din nou.

Fără existența acestui principiu, nici o societate temeinic constituită nu e posibilă. Este deci de un interes superior social, ca să se pue odată capăt nesiguranței ce rezultă din existența unui proces.

Acest principiu al respectului lucrului judecat, este relativ nou în legislația noastră.

Se știe că primele încercări d'a reveni asupra stării de confuzie a puterilor în stat, la noi, când domnitorul era și legiuitor și judecător și executor al hotărârilor și legilor, și d'a pune capăt odată proceselor, care reîncepeau la fiecare schimbare de

domn, când cel ce pierduse procesul încerca, dacă credea că are oarecare trecere, să reia afacerea dela început, datează numai dela o epocă puțin anterioară regulamentului organic.

Atunci în definitiv, s'a reglementat separația pu-terilor, și admis că judecătorii și numai judecătorii de carieră, să aibă dreptul a judeca, regulându-se și instanțele ce aveau succesiv dreptul a cerceta pricinile.

Generația noastră, care a crescut în ideea respectului sacro-sanct aproape, a lucrului judecat; idee ce e deci profund intrată în conștiința noastră, privește cu o adevărată spaimă, și adesea cu revoltă sufletească, orice lege ce atinge o situație câștigată, pe baza acestei autorități a lucrului judecat.

Totuși în decursul timpurilor s'au votat o serie de legi, dintre care unele cu caracter de legi interpretative, altele care în mod mai brutal, au nesocotit principial respectului lucrului judecat.

Așa prin legea din 13 Aprilie 1885 s'a adăugat la articolul 291 din procedura civilă, adică în materie de revizuire, un aliniat astfel conceput: „prin cuvintele dacă cei interesați a-i apăra (statul, județul, comuna) nu i-au apărât, se înțelege nu numai lipsa totală de apărare, dar și orice apărare necompletă, care nu ar îmbrățișa toate punctele deduse în instanță“.

Această lege a fost votată în vedere d'a da puțința comunei Galați, ce fusese rău apărâtă într'un proces cu un antreprenor de lucrări publice, pentru a cere revizuirea procesului.

O altă lege cu efect retroactiv s'a votat la 28 Aprilie 1896, lege în vedere a anume persoane, și prin care introducându-se în legea de organizare a magistraturei, o nouă incompatibilitate, ca rudele până la al treilea grad, în loc de al patrulea cum era până atunci, să nu poată funcționa la aceeași instanță, un consilier de la curtea de casație și altul de la curtea de apel, au fost îndepărtați.

Ambele aceste două legi votate în vederea a anume persoane, au ridicat pe timpuri violente protestări, fără însă a se pretinde că ar fi neconstituționale.

Este adevărat că pe acele timpuri chestiunile de reconstituționalitate nu se prea ridicau, deși este o eroare a se crede că primul proces în care această chestiune a fost dedusă în fața instanțelor noastre judecătorești, ar fi procesul așa zis al tramvaelor comunale; căci, pe cât îmi reamintesc, din cercetările făcute cu ocazia judecării acestui proces la casație, cu câțiva ani mai înainte aceeași chestie, adică că puterea judecătorească are căderea a cerceta constituționalitatea legilor, se pusese, dar afacerea

fiind de mică importanță, decizia casației trecuse nerelevantă.

De asemenea decretul-lege din 2 Aprilie 1920 relativ la prelungirea contractelor de închiriere, nesocotește complect lucrul judecat obținut de proprietari, hotărând chiar prelungirea în favoarea chiriașilor a acelor contracte ce se găseau desființate prin hotărâri rămase definitive, dar care nu fusese încă executate la acel moment.

În contra acestei dispozițiuni din citatul decret-lege s'a făcut chiar recurs în casație, pe motiv că este neconstituțională; că nu respecta autoritatea lucrului judecat, și viola astfel dreptul de proprietate, intrat în patrimoniul recurentului, și articolul 19 din constituție.

Curtea de casație, secția I-a, prin decizia ei 2/921, a respins însă acest recurs, stabilind că o asemenea dispoziție, nu calcă regula constituțională din articolul 19, care sancționa dreptul de proprietate.

În fine, legiuitorul constituant dela 1923, cu ocazia discuției articolului 103, proclamând că dreptul de recurs e de ordin constituțional, a recunoscut prin declarația făcută de Ministrul Justiției I. Th. Florescu, la Cameră, ca răspuns la întrebarea ce i se făcuse, declarație necontrazisă de nimeni, că din momentul acela, adică al votării și promulgării noiei constituții, calea recursului în casație este deschisă contra oricărei hotărâri, în contra căreia până atunci această cale de atac era refuzată, numai cu condiția ca recursul să fie în termen după dreptul comun, adică după legea organizării curții de casație, pentru motivul că aceasta este o lege de procedură, care are efect retroactiv todeauna.

Iată dar că un proces ce era definitiv terminat prin faptul că hotărârea dată nu era susceptibilă de recurs în casație, poate fi reînviat prin voința expresă a legiuitorului constituant de astădată, dar pe temeiul unui principiu de pur drept procedural și în care mod autoritatea lucrului judecat se găsește de fapt anihilată, în detrimentul celui ce obținuse câștig de cauză conform legilor până atunci în ființă.

În ordinea cronologică s'osim acum la legea din 2 Iunie 1923, lege care conține dispozițiunea cuprinsă în articolul 36, atacată ca neconstituțională, pentru motivele mai sus rezumate.

Toate legile ce am analizat până acum, fie cele cărora li s'a dat caracterul de legi interpretative, ca legea modificatoare a articolului 291 procedura civilă, fie cele care prin declarațiunile făcute, rezultă că se aplică și proceselor deja judecate sub imperiul unei legi ce nu admitea calea recursului în casație, ea dispoziția articolului 103 din constitu-

ție, precum și articolul 36, consecință a proclamării dreptului de recurs de ordin constituțional, au acest caracter comun, care merită o deosebită atenție, căci e de natură a lumina, prin diferențiere, chestia constituționalității ce examinăm, adică că nu înlătură pur și simplu și în mod brutal autoritatea lucrului judecat, spre a pune în locul hotărârei câștigătoare pentru una din părți, o altă soluție. Dar pentru motive de înaltă justiție permite, printr'o lege generală, părții ce a fost oprită de o lege anterioară defectuoasă, d'a-și apăra, până la capăt, cum puteau în genere să o facă orice împriecinată, dreptul său.

Bine înțeles nu mă ocup de decretul-lege din 1920, în privința căruia las altora sarcina d'a-l legitima.

Acum dacă comparăm rezultatul la care s'a ajuns prin legile mai sus citate, cu acela la care s'a tins prin așa zisa lege a tramvaelor comunale, care hotărârea că acționarii societății pot fi expropriați de acțiunile de ei subscrise, restituindu-le sumele plătite, numai atunci ne putem da seama complect, de marea deosebire ce există între aceste două feluri de măsuri legislative.

Atunci ușor înțelegem de ce această ultimă lege, a fost declarată de Curtea de Casație ca neconstituțională, pentru motivul foarte simplu că intervenind în contractul dintre părți, expropria fără nici un drept pe acționari, de acțiunile lor, intrate în baza unui contract, în patrimoniul lor.

Pe când legea ce examinăm, lege generală, care nu vizează anume persoane, nu se atinge de patrimoniul sau dreptul în discuție, dar permite celui ce a fost împiedicat printr'o lege rău alcătuită, să și poată urmări, până în ultima instanță recunoscută tuturor împriecinaților, dreptul său, deci nu poate constitui, cu toată prevenția ce există în contra legilor retroactive, o lege neconstituțională care ar atinge principiul respectului proprietății garantat de dispozițiile formale ale articolului 17 din noua constituție.

Ion N. Stambulescu

*Procuror General la Curtea
de Casație*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA II

Audiența de la 20 Octombrie 1924

Președenția D-lui Oscar N. Nicolescu, Președinte

Ion Gabor cu Moștenitorii defunctului D. Popescu

CONTESTAȚII LA EXECUTARE.— ACT AUTENTIC.— INVESTIREA CU TITLU EXECUTORIU.— JUDECAREA CONTESTAȚIEI.— COMPETINȚA TRIBUNALULUI DE NOTARIAT CARE A AUTENTIFICAT ACTUL.— ART. 400 PR. CIVILĂ.— ART. 20 DIN LEGEA AUTENTIFICĂRII ACTELOR.

Tribunalul de Notariat care a autentificat un act și a ordonat executarea lui este competentă de a judeca și contestațiile ce s'ar ivi cu ocazia aducerii lui la îndeplinire, însă numai cu condițiunea ca aceste contestațiuni să nu se refere decât la viciile de formă ale titlului, la greșita lui investire cu formula executoriei, la nelegalitățile săvârșite cu ocazia executării, sau la înțelesul, întinderea și aplicarea acelui titlu, iar nu și la motive de fond cari pun în discuțiune existența și validitatea însăși a creanței ce se execută, și cari au a fi soluționate de instanțele de drept comun pe cale de acțiune principală.

No. 444.— Respins recursul făcut de Al. Popescu și alții în contra deciziei Curții de apel din București S. I. cu No. 329 923 în proces cu I. G. Gabor. S'au ascultat D-nii avocați Armand Iliescu pentru recurenți și Gh. Athanasiu pentru intimat.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de recurs:

„Violarea art. 400 din proc. civilă, a art. 20 din legea pentru autentificarea actelor, a art. 6 din legea de organizare judecătorească și a art. I alin 4 din regulamentul legii de organizare judecătorească, combinat cu art. 2 alin. b și art. 6 din legea pentru înființarea Secțiunii a III (azi Secția de Notariat), din 7 Octombrie 1859, lipsă de bază legală și exces de putere.“

Având în vedere decizia supusă recursului și actele din dosar din cari se constată că prin actul de vânzare autentificat de Tribunalul de Notariat Ilfov la No. 6535/921, Ion Gabor și C. Mănciulescu a cumpărat dela moștenitorii defunctului Dumitru Popescu imobilul situat în București, Calea Griviței No. 84 și 84 bis, vânzătorii luându-și obligațiunea prin contract ca la data de 26 Octombrie 1924 să evacueze apartamentul ce locuiau în imobilul vândut.

Că, la termenul stipulat în contract vânzătorii neevacuând apartamentul ce ocupau, I. Gabor care posteitor a cumpărat și partea lui C. Mănciulescu,

devenind astfel proprietarul întregului imobil, a investit actul cu titlul executoriu și a cerut executarea lui.

Că, la această executare, unii din moștenitorii defunctului Popescu, Cornelia, Traian și Alexandrina Popescu, cari semnaseră împreună cu ceilalți moștenitori actul de vânzare, au făcut contestație, pe motiv că întrucât în momentul facerii și semnării actului, dâșii erau minori, actul de vânzare nu le poate fi opozibil și deci nu poate fi executat contra lor, că, Tribunalul Ilfov S. de Notariat a respins contestația prin sentința cu No. 177/923, adoptată în totul de Curtea de Apel din București S. I-a prin decizia cu No. 329 din 24 Noiembrie 1923, atacată prin recursul de față de către contestator.

Având în vedere că pentru a respinge contestația Tribunalul de Notariat motivează că după art. 400 proc. civilă, el având o competență excepțională nu poate judeca pe cale de contestație la executarea unui act autentic însăși existența creanței ce se execută, ca în speță, o asemenea cesiune intrând în competența Tribunalului ordinar, cari urmează a o judeca conform dreptului comun.

Considerând că este cert că Tribunalul de Notariat care a autentificat un act și a ordonat executarea lui este competente de a judeca și contestațiile la cari dă neștere aducerea lui la îndeplinire, cu condițiunea, însă, că aceste contestații să nu se refere decât la viciile de formă ale titlului, la greșita investire a lui cu formula executorie, la nelegalitățile săvârșite cu ocazia executării, sau la înțelesul, întinderea și aplicarea aceluși titlu, iar nu și la motive de fond cari pun în discuțiune existența și validitatea însăși a creanței ce se execută, asemenea cesiuni urmând a fi soluționate de instanțele de drept comun pe cale de acțiune principală, iar nu pe calea excepțională și sumară a contestațiunii.

Considerând că, în speță, contestația făcută de recurenți era referitoare la însăși valabilitatea și existența actului de vânzare, deoarece se pretinde prin această contestație de către recurenți că actul este nul și este neopozabil lor, întrucât au fost minori la autentificarea lui, și actul este făcut cu călcarea dispozițiilor de ordine publică.

Că, dar, cu drept cuvânt Tribunalul de Notariat a decis că nu poate intra în cercetarea și judecarea contestațiunii și că cesiunea dedusă trebuia propusă pe calea de acțiune principală, cale de care recurenții, după cum declară înaintea acestei Inalte Curți, au și uzat, procesul fiind în curs de cercetare înaintea Tribunalului ordinar.

Considerând că din moment ce soluțiunea Tribunalului este juridică, faptul că în hotărârea sa se face mențiune de al. 16 al. art. 400 proc. civilă, ali-

niat care nu există, nu poate proveni de cât dintr'o eroare materială a scriitorului hotărârei; că, dacă Curtea de Apel nu se pronunță asupra in-sistenței acestui text de lege, ridicată de recurenți, omisiunea nu este esențială și nu poate atrage casarea deciziunii, ea nefiind de natură a putea schimba soluțiunea pricinei dată de instanța de fond.

Pentru aceste motive, respinge.

TRIBUNALUL ILFOV, S. IV c. cor.

Audiența de la 12 Martie 1925

Președenția D-lui Siliu Rădulescu, judecător

Teodor A. B. Haglescu cu Soc. „România Nouă” și Banca Generală a Țării Românești.

OBLIGAȚIUNI CONDIȚIONALE.—CONDITIE SUSPENSIVĂ.—CARACTERUL ACTULUI JURIDIC ÎNCHIEIAT SUB CONDITIE.—ART. 1004 ȘI 1017 C. CIVIL.

OBLIGAȚIUNI CONDIȚIONALE.—CONDITIE SUSPENSIVĂ.—REALIZAREA EI ÎNTRUN ANUMIT TERMEN.—NEÎNDEPLINIREA CONDITIEI LA TERMENUL STIPULAT.—INESISTENȚA OBLIGAȚIUNII.—ART. 1004, 1012 ȘI 1017 C. CIVIL.

OBLIGAȚIUNI CONDIȚIONALE.—CONDITIE REZOLUTORIE.—DESTINAREA OBLIGAȚIUNII CU DAUNE INTERESF.—CONDITIE SUSPENSIVĂ.—NEREALIZAREA EI.—INESISTENȚA CONVENȚIEI.—DACĂ MĂI POT FI CERUTE DAUNE CONTRACTUALE.—ART. 1004, 1012, 1017 ȘI 1021 C. CIVIL.

1) Potrivit art. 1004 și 1017 c. civil este condițională obligațiunea care pentru a deveni perfectă depinde de un eveniment viitor și necert, astfel că actul juridic condițional este un act a cărui soartă este nesigură atât timp cât nu se poate știe dacă faptul de care depinde încheierea sa, se va produce sau nu.

2) Când obligațiunea este contractată sub condițiunea ca un anumit fapt să se întâmple într'un timp determinat, condițiunea se consideră ca neîndeplinită dacă timpul a expirat fără ca acel fapt să se producă, și aceasta fără a fi nevoie ca debitorul să fie pus în întârziere, iar obligațiunea care a fost astfel condițional încheiată urmează a fi considerată ca și cum n'ar fi existat nici odată.

3) Dacă într'un contract încheiat sub o condiție rezolutivă, părțile pot stipula daune pentru cazul când această condițiune va opera rezilierea contractului, nu tot astfel poate fi și când e vorba de un contract încheiat sub condițiune suspensivă, de oare ce în obligațiunile contractate sub condiție rezolutorie raportul de drept naște imediat și actul își produce toate efectele, pe când atunci când obligațiunea se găsește contractată sub o condiție suspensivă, ea nu poate produce nici'un efect atâta

timp cât condiția nu s'a realizat, iar dacă a expirat termenul înăuntrul căruia evenimentul condiționat trebuia să se producă, obligațiunea devine inexistentă, ast-fel că nu se mai poate cere daune în virtutea stipulațiunilor dintr'un contract care nu există.

No. 487.— Respinse ca nefundate acțiunile introduse de către Th. A. B. Hagiescu în potriua Soc. anonime „România Nouă” și a Băncii Generale a Țării Românești și admisă în parte acțiunea societății anonime România Nouă în potriua lui Th. A. B. Hagiescu.

S'au ascultat D-nii avocații C. Panaitescu și M. Valerian pentru Th. A. B. Hagiescu, Ștefan Marinescu-Bolintin pentru societatea anonimă România Nouă și Alexandru Ionescu din partea Băncii Generale a Țării Românești.

Tribunalul,

Asupra acțiunii intentată de către Th. A. B. Hagiescu în calitate de proprietar al asociației Th. A. B. Hagiescu & Co. cu petițiunea înregistrată la No. 17159 din 30 Maiu 1923, în potriua Societății Anonime „România Nouă”, cât și asupra suplimentului de acțiune făcut tot de acesta prin petițiunea prezentată în ședința dela 5 Noembrie 1923, spre a introduce în cauză ca pârâtă Banca Generală a Țării Românești, precum și asupra acțiunii intentată de Soc. Anonimă „România Nouă” cu petițiunea înregistrată la No. 18036/323, prin care aceasta la rândul ei cheamă în judecată pe Th. A. B. Hagiescu și Amiral Spiropol personal și ca asociați ai firmei Th. A. B. Hagiescu & Co.

Având în vedere actele dela dosar, susținerile orale, și concluziunile scrise ale părților.

Având în vedere că în fapt se constată următoarele :

Societatea anonimă „România Nouă” intră în tratative prin Iunie 1922, cu asociația Th. A. B. Hagiescu și Amiral Spiropol, pentru a vinde acestuia imobilul din București, Intrarea Zalomit No. 10, al cărui proprietar era, precum și mașinele de tipografie care se aflau în imobil.

Tratativele urmate între Soc. «România Nouă», și Th. A. B. Hagiescu, personal și ca reprezentant al asociației, sunt constatate prin scrisoarea din 7 Iunie 1922, în care se precizează obiectul vânzării și condițiile ei, prețul și modalitățile de plată,

Cum semnatarii acestei scrisori nu aveau încă imputențierea necesară, D-l Creangă care, în ședința din 12 Iulie 1922 prezida adunarea generală a Societății «România Nouă», aduce la cunoștința acestei adunări tratativele urmate cu Th. A. B. Hagiescu cu privire la această vânzare, pe care adunarea generală o aprobă, opinând ca Consiliul de Administrație să fixeze termenul înăuntrul căruia urmează

ca asociația Th. A. B. Hagiescu să constituie noua societate anonimă de arte grafice, precum și termenul în care să se facă actul de vânzare.

Pe baza procesului-verbal ce s'a încheiat în această ședință, intervine la 22 Iulie între Soc. „România Nouă” și asociația Th. A. B. Hagiescu convențiunea din cuprinsul căreia rezultă că Soc. „România Nouă” se obligă să vândă asociației Th. A. B. Hagiescu imobilul din str. Zalomit No. 10, cum și mașinele tipografice cu condițiunea ca această asociație să constituie până la data de 15 Noembrie 1922, o societate nouă de arte grafice.

La 7 Noembrie 1922, însă, Th. A. B. Hagiescu notifică Soc. Anonime „România Nouă” că cercetând actele de proprietate ale imobilului din str. Zalomit a constatat că ele nu sunt în regulă, ceea ce îl va determina să prevadă în actul de vânzare garanția de evicțiune, cum și să prelungească termenul pentru constituirea Societății de arte grafice.

Societatea „România Nouă” răspunde la aceasta, în ziua de 13 Noembrie 1922, tot printr'o notificare în care arată lui Hagiescu că consideră că simplu pretext pentru a se sustrage dela obligațiunile contractate, temerea acestuia de evicțiune pe motiv că actele nu ar fi în regulă, și-l somează ca până la 15 Noembrie să constituie societatea de arte grafice la care s'a obligat prin convențiunea din 22 Iulie 1922, în caz contrar Societatea văzându-se silită să ceară sau executarea convenției pe cale judecătorească, sau rezilierea ei cu daune.

În urma acestui schimb de notificări, fiecare parte contractantă crezându-se îndreptățită și considerând pe cealaltă în culpă, se naște procesul de față, pe de o parte Asociația Hagiescu chemând în judecată pe Soc. România Nouă, ca față de aceasta să se constate judecătorește vânzarea contractată prin convenția dela 22 Iulie 1922, iar pe urmă chemând în judecată și pe Banca Generală a Țării Românești ca să fie obligată alături de Soc. România Nouă, să execute convenția de mai sus; iar pe de altă parte Soc. România Nouă chemând și ea în judecată pe Asociația Hagiescu să se constate judecătorește că vânzarea stipulată în convenția din 22 Iulie 1922 e neexistentă și în consecință să se ordone radierea transcrierii vânzării imobilului din str. Zalomit pe care aceasta a cerut să se opereze în registrele Tribunalului Notariat precum și să fie obligată asociația la plata sumei de 2.500.000 lei cu titlul de daune.

În cursul procesului, desfăcându-se asociația dintre Amiral I. Spiropol și Theodor Hagiescu prin actul cu data de 13 Octombrie 1922 și trecând asupra acestuia din urmă întreg activul Societății, rămâne

și se găsește astăzi în instanță în proces cu Soc. România Nouă și Banca Generală a Țării Românești numai Th. A. B. Hagiescu personal.

Având în vedere că reclamantul Th. A. B. Hagiescu, în sprijinul acțiunii sale, invocă convenția din 22 Iulie 1922, care cuprinzând o vânzare perfectă, susține d-și, are dreptul potrivit art. 1021 c. civ. a cere ca executarea ei să se facă atât de către pârâta Soc. România Nouă cât și de către Banca Generală a Țării Românești care, după pretențiile reclamantului, este creditoarea ipotecară asupra imobilului din Intrarea Zalomit No. 10 și deține în depozitele sale dela Giurgiu mașinile tipografice care fac obiectul vânzării.

Având în vedere că Soc. România Nouă în apărare față de acțiunea lui Hagiescu cât și în susținerea acțiunii sale, invocă inexistența vânzării pretinsă de Hagiescu pe motivele că în speță nu ar fi vorba de vânzarea propriu zisă ci numai de o promisiune unilaterală de vânzare; că chiar dacă ar fi existat consimțământ din partea ambelor părți cu privire la această vânzare, încă ea trebuie privită ca nulă, fiind că e lipsită de preț și că vânzarea chiar dacă s'ar constata că are preț, tot trebuie privită ca inexistentă de oarece ea a fost stipulată sub o condiție suspensivă care, nerealizându-se în termenul fixat, contractul de vânzare nu a putut lua ființă.

Având în vedere că pârâta Banca Generală a Țării Românești se unește în concluziuni cu Societatea România Nouă, adăugând că chiar dacă s'ar găsi întemeiată acțiunea lui Hagiescu față de această Societate, încă Banca nu poate fi condamnată alături de Societatea România Nouă, de oarece nu există nici un raport juridic între Hagiescu și bancă.

Având în vedere că astfel pusă discuțiunea, Tribunalul urmează a examina mai întâi dacă din actele intervenite între părți rezultă că a avut loc vânzarea ce se pretinde, sau că a fost numai o promisiune de vânzare, și în al doilea rând dacă această vânzare e valabilă și urmează ca atare a-și produce efectele.

Având în vedere că, dacă până la convenția din 22 Iulie 1922, s'ar fi putut susține că în speță e vorba numai de o simplă ofertă din partea Soc. România Nouă, dela această dată însă nu se mai poate contesta că între părți a intervenit o vânzare perfectă.

Având în vedere că într'adevăr din cuprinsul acestei convenții rezultă clar că părțile au căzut de acord atât asupra obiectului cât și asupra prețului vânzării, supunând-o numai condițiunii ca cumpărătorul Hagiescu să constituie până la 15 Noembrie 1922 o societate nouă de arte grafice.

Având în vedere că de altfel însăși Societatea

România Nouă, recunoaște vânzarea, de oarece prin notificarea din 13 Noembrie 1922, între altele spune lui Hagiescu „prin menționata convenție (cea din 22 Iulie 1922), D-voastră ați cumpărat imobilul nostru din str. Zalomit No. 10“.

Având în vedere că astfel fiind constatată existența vânzării, urmează a se examina dacă au temei susținerile Societății România Nouă, că această vânzare este nulă de oarece o parte din preț este stipulat în acțiuni de ale Societății de arte grafice pe care urma s'o înființeze Hagiescu, și potrivit art. 139 c. com. orice vânzare sau ceziune făcută de subscriitorii înainte de constituirea legală a Societății este nulă.

Având în vedere că în speță nu poate fi vorba de punerea în aplicare a dispozițiilor art. 139 cod. com., de oarece nu ne găsim în fața unui contract prin care subscriitorii ar fi vândut sau cezionat o parte din acțiunile Societății, anterior constituirei legale, ci ne găsim numai față de o anumită clauză a actului de vânzare prin care se stipula ca drept parte din preț să se rezerve la constituirea unei Societăți un număr de acțiuni Soc. România Nouă, care contracta tocmai sub condițiunea constituirei acelei societăți.

Având în vedere că de altfel aproape întreg prețul se plătea în numerar și anume din 9.500.000 lei prețul global al imobilului și mașinelor tipografice, lei 7.000.000 se plătea în numerar, iar numai 2.500.000 lei în acțiuni de ale viitoarei societăți, astfel că susținerea Societății România Nouă, că vânzarea este lipsită de preț și deci trebuie considerată ca nulă, este cu totul nefondată și Tribunalul urmează a o înlătura.

Având în vedere că deci rămâne stabilit că între părți s'a convenit o vânzare supusă unei condițiuni suspensive și anume constituirea de către cumpărător până la un anumit termen a unei Societăți de arte grafice.

Având în vedere că aceasta a fost condițiunea pentru care numai Societatea România Nouă înțelegea să vândă, rezultă din faptul că în noua societate pe lângă că se rezerva un număr de acțiuni Soc. România Nouă, dar încă în Consiliul de Aștie al noiei Societăți se rezerva pentru România Nouă patru locuri de membri și un loc de cenzor.

Având în vedere că urmează deci a se vedea acum în drept care este caracterul și efectele ce ar putea să rezulte din vânzarea astfel cum a fost contractată de părți.

Considerând că, în drept, potrivit art. 1004 și 1017 codul civil, este condițională obligațiunea care pentru a deveni perfectă depinde de un eveniment viitor și necert.

Că condițiunea consistă așa dar în faptul de a subordona formarea unui raport juridic unei anumite întâmplări.

Considerând că ast-fel fiind, actul juridic condițional este un act a cărui soartă este nesigură, atâta timp cât nu se poate ști dacă faptul de care depinde încheierea sa, se va produce sau nu.

Considerând însă că atunci când obligațiunea este contractată sub condițiunea că un anumit fapt să se întâmple într'un timp determinat, condițiunea se consideră ca neîndeplinită dacă timpul a expirat fără ca acel fapt să se producă, și aceasta fără a fi nevoie ca debitorul să fie pus în întârziere, iar obligațiunea care a fost astfel condițional încheiată, urmează a fi considerată ca și cum n'ar fi existat niciodată.

Că deci în speță vânzarea fiind contractată între părți sub condițiune, ca cumpărătorul Hagiescu să constituie până la 15 Noembrie 1922 Societatea nouă de arte grafice și acesta fără să fi fost împedat de a o face prin vre un fapt al vânzătoarei Soc. România Nouă, obligațiunea aceștia de a vinde imobilul din str. Zalonit 10 și mașinele tipografice, urmează a fi considerată potrivit principiilor de mai sus' ca și cum n'ar fi avut loc nici odată.

Că deci, din acest punct de vedere, acțiunea reclamantului Hagiescu prin care tinde la executarea vânzării este neîntemeiată; iar acțiunea Societății România Nouă apare ca întemeiată și Tribunalul constatând inexistența vânzării urmează să dispună ca hotărârea sa, după ce va rămâne definitivă, să fie transcrisă în registrele de mutațiuni a'e Tribunalului de notariat Ilfov precum și să se facă mențiune în registrul de transcripțiuni la numărul unde a fost transcrisă, după cererea lui Hagiescu, convenția de vânzare.

Având în vedere că Societatea România Nouă a mai cerut prin acțiunea sa ca Hagiescu să fie obligat și la plata sumei de lei 2.500.000 cu titlul de daune, din care 1.000.000 daune conform art. 998 cod. civ. pentru faptul că pe nedrept a transcris o vânzare în registrele Tribunalului de notariat, cauzându-i ast-un prejudiciu, iar 1.500.000 lei daune convenite pe baza art. 15 din contract.

Având în vedere că, în ce privește daunele reclamate în virtutea art. 998 cod. civil, pe motiv că Societatea România Nouă a fost prejudiciată prin faptul transcrieri în registrele Tribunalului de Notariat a vânzării imobilului său din Str. Intrarea Zalorii 10, această cerere urmează a fi respinsă, de carece cu nimic Soc. România Nouă, nu face dovada că ar fi suferit vre un prejudiciu din acest fapt.

Având în vedere că, în ce privește daunele cerute potrivit art. 15 din convențiune, ele urmează a fi respinse ca inadmisibile în drept.

Considerând că, într'adevăr, dacă într'un contract încheiat sub o condiție rezolutorie, părțile pot stipula daune pentru cazul când această condițiune va opera rezilierea contractului, nu tot ast-fel poate fi și când e vorba de un contract încheiat sub condițiunea suspensivă, de oarece în obligațiunile contractate sub condiție rezolutorie, raportul de drept naște imediat și actul își produce toate efectele, pe când atunci când obligațiunea se găsește contractată sub o condiție suspensivă, atâta timp cât condițiunea nu s'a realizat, ea nu poate avea nici un efect, iar dacă a fost stipulat un termen, înăuntrul căruia trebuia să se îndeplinească condiția și acest termen a expirat, obligațiunea este neexistentă și deci nu se mai poate cere daune în virtutea stipulațiunilor unui contract care nu există.

Că deci, în privința acestui capăt de cerere acțiunea Societății România Nouă, este nefondată.

Având în vedere că, în ce privește acțiunea lui Th. A. B. Hagiescu, în potriua Băncii Generale a Țării Românești, din moment ce această acțiunea se bazează pe aceleași motive de drept și de fapt ca și acțiunea îndreptată în potriua Societății România Nouă, care a fost găsită de Tribunal ca neîntemeiată, urmează a fi de asemenea respinsă ca nefondată, mai ales că nici din scrisoarea cu data de 22 Iulie 1922, și nici din vre un alt act nu rezultă existența vre unui rapor juridic între Banca Generală a Țării Românești și Th. A. B. Hagiescu.

Având în vedere că în ceia ce privește cheltuelile de judecată, Tribunalul apreciind găsește că Th. A. B. Hagiescu urmează a fi condamnat a plăti Societății România Nouă și Băncii Generale a Țării Românești câte 3000 lei.

Pentru aceste motive, redactate de D-1 judecător Siliu Rădulescu, respinge ca ne fondată acțiunea intentată de către Th. A. B. Hagiescu în potriua Societății România Nouă cât și a Băncii Generale a Țării Românești.

Admite în parte acțiunea intentată de către Societatea Anonimă „România Nouă“.

Semnați: V. Rădulescu, C. Duma.